

Berigelse

Af Thorkil Thorsen

KLUMME

I november 1979 var jeg på en måneds arbejdsophold i Finland. Den 14. november skrev jeg et brev til min lille datter om mine oplevelser:

”Den store by, hvor jeg bor, indtil jeg kommer hjem igen, hedder Helsinki. Hele byen er pyntet med juletræer, julenisser, gran, glimmer og stads og masser af elektrisk lys. Flere nisser og mere lys end du har set derhjemme. Butiksvinduer er udsmykket med flot indpakkede gaver. Det skal alt sammen minde os om, at det snart er jul, selv om der er mere end en måned til. Og det skal lokke os til at bruge en masse penge på mange, mange gaver og ligegyldige ting, vi ikke har brug for. Det er en del af det kapitalistiske samfund. Jo mere vi køber, jo større fortjeneste er der til dem, der producerer og sælger varerne. Jo rigere bliver de. Det synes de er vigtigt. Jeg synes bare, at man sagtens kan have det godt, uden at købe ting til hinanden.”

Der var flere belærende betragtninger i brevet til min 3½ årige datter. Det var vel også et hint til moren, hvis begejstring for jul jeg ikke delte.

Jeg blev mindet om brevet 20 år senere på min 50-års fødselsdag, da mine døtre læste op af det som en del af deres festtale til mig. Gæsterne var flade af grin over denne lektie til et lille barn. Og med distancens og selvironiens velsignede støtte kunne jeg da også i situationen bryde ud i massiv latter.

Jeg kan stadig få et smil om munden, når jeg tænker på det. Men også en mere bitter trækning. For ingenting er forandret. Julehandlen vil sikkert igen i år slå alle rekorder. Vi trafikerer veje og gader på vej til indkøbscentre og specialbutikker for at trænges om varerne, og vi væmmes over andre kunder, som i utålmodig desperation ubehøvlet skubber sig ind forrest i køen ved kasseapparatet, for de skal videre, videre, videre. Vi køber ind på nettet og står efterfølgende i lange køer på posthuse og pakkeudleveringssteder og

græmmes også dér over al den trængsel og alarm.

Selve crescendoet juleaften, hvor alting skal forløses, kan være en hektisk oplevelse. Gode intentioner om, at der kun må pakkes én gave op ad gangen og i alles påsyn, holder ikke længe. De voksne indser snart, at en sådan fremgangsmåde er for langsommelig, hvis man skal være færdig inden midnat. Så anarkiet bryder hurtigt løs. Børnene flår glubske og i stadigt stigende tempo papiret af pakkerne og ved efterfølgende ikke, hvem de har fået dem af. Forældrene forsøger at gætte sig til, om det nu var morfar eller farmor eller bonusbedstefar eller måske faster, der havde betænkt lille Betina med en Barbie-dukke.

Nu kører vi 2. juledag til Bofa og kommer det i containeren til småt brændbart, for der ikke plads nok i affaldssækken derhjemme

Der er langt til idyllen i Peter Fabers tekst fra 1848 til Højt fra træets grønne top. ”Lad den lille Signe blot få sin julegave”, står der. Altså julegave (i ental) – ikke julegaver. Det var mere overskueligt og fredeligt dengang.

Gavepapir og indpakningsbånd hober sig op i sjuskede bunker over hele gulvet. Det er mange år siden, jeg sidst har set nogen gemme det med henblik på senere genbrug. Nu kører vi 2. juledag til BOFA og

kommer det i containeren til småt brændbart, for der ikke plads nok i affaldssækken derhjemme.

Juleaften på den måde opdrager og forbereder vores børn til forbrugerisme. Men som om det ikke er nok, så er det også lykkedes nogen i vores forbrugersamfund at sælge os ideen om pakkekalenderens vel-signelse. Den fungerer som opvarmning til gavebjergene og -bjærgningen juleaften. Hver dag i december en pakkekalendergave til børnene. I nogle familier har også de voksne pakkekalendere til hinanden. Den 7. december fx: En cornflakes dispenser til at skabe hotelmorgenmadsstemning derhjemme. Den 17. december fx: Et talende kaffekrus – en skøn gave, som overbringer kærlige beskeder til den, du holder af.

Forbrug, forbrug, forbrug. Det er det, vores samfund hviler på. Når der er konjunktur- og finanskrise, så er det en gængs politisk løsningsmodel at fremme det private forbrug gennem lavere skatter og afgifter, frigivelse af tvangsopsparing mm. For at holde hjulene i gang, som det hedder; og for at skabe såkaldt vækst. Samtidig med at de indfører forbrugsstimulerende tiltag – og i grel kontrast hertil – taler politikerne om hensynet til knappe ressourcer, om behovet for øget genbrug, om klimaproblemer, CO2-neutralitet og bæredygtighed. Det er grangiveligt kogle-ri. Overfladisk, tom tale.

Sidste år opfordrede en kollega mig til at hyre en professionel julegaveshopper, så jeg kunne koncentrere mig om mit arbejde. En frisk idé. Det ville fungere sådan, at jeg sender shopperen ønskesedlerne fra kone, børn og børnebørn og betaler hende 2200 kr. for hendes besvær med at gå i butikker eller webshoppe. Hun vælger gaver til et samlet aftalt maksimumsbeløb. Derefter afleverer hun gaverne på min hjem-meadresse. Sammen med gaverne lægger hun kvitteringerne og en faktura for hendes udlæg samt en liste over, hvilke gaver hun har købt til hvem. Hun har sågar

også skrevet til/fra-kort og sat dem på hver enkelt pakke. Dermed kunne jeg uden alt besværet nemt have sikret mig, at alle i familien fik en personlig gave fra mig.

Mærkeligt nok er udgifter til en professionel julegaveshopper ikke en del af selv-angivelsens håndværkerfradrag på linje med malerarbejde og børnepasning. Det ville ellers passe som hånd i handske til vores forbrugsideologi og bidrage yderligere til at holde hjulene – og julen – i gang.

Men jeg opgav at lave en aftale med en juleshopper. Jeg syntes alligevel, at det var lidt for fesent og karakterløst. Desuden ville jeg jo netop ikke bidrage til en overdreven og accelererende kommercialisering af julen. I stedet aftalte jeg med mine børn, at de penge, vi ville have brugt på gaver til hinanden, i stedet skulle gå til velgørende formål.

Det var en rigtig god følelse juleaften at få en kvittering i en kuvert, hvoraf jeg kunne se, at ”mine” julegaver kom i trængende hænder. Jeg kunne glæde mig over, at jeg med mine døtres mellemkomst havde givet et Føtex-gavekort til en fattig, enlig mor i Brøndby, en donation til Mødrehjælpen og en til Dansk Flygtningehjælp. Mine gaver til familien blev erstattet af legetøj og vanter til børnene på et asylcenter.

Det gjorde ikke vores juleaften fattigere. Det var en berigelse.

THORKIL THORSEN er efter 40 års frivillig eksil tilbageflytter i 2009. Potentiel pensionist. Pendler mellem lønarbejde som seniorforsker i København og selvstændig konsulentvirksomhed på Bornholm.